

QUÆSTIO LXXI.

De suffragiis mortuorum,

in quatuordecim articulis divisa.

DEinde considerandum est de suffragiis mortuorum: & circa hoc quærentur quatuordecim.

Primo, utrum suffragia quæ per unum fiunt, aliis prodesse possint.

Secundo, utrum mortui juvari possint ex operibus vivorum.

Tertio, utrum suffragia per peccatores facta mortuis profint.

Quarto, utrum suffragia pro mortuis facta facientibus profint.

Quinto, utrum suffragia existentibus in inferno profint.

Sexto, utrum profint existentibus in purgatorio.

Septimo, utrum valeant pueri existentibus in limbo.

Octavo, utrum aliquo modo profint existentibus in patria.

Nono, utrum oratio Ecclesiæ, & sacramentum altaris, & elemosynæ profint defunctis.

Decimo, utrum indulgentiæ quas Ecclesia facit, eis profint.

Undecimo, utrum cultus exequiarum defunctis profint.

Duodecimo, utrum suffragia quæ fiunt pro uno defuncto, magis illi profint quam aliis.

Decimotertio, utrum suffragia pro multis facta valeant tantum singulis, ac si pro unoquoque singulariter fierent.

Decimoquarto, utrum valeant tantum communia suffragia illis pro quibus specialia non fiunt, quantum illis pro quibus fiunt, valeant specialia, & communia simul.

ARTICULUS I. 300

Utrum suffragia per unum facta aliis prodesse possint.

S. Thom. IV. d. 11. q. 1. art. 1. quæst. 2. & seq.

AD primum sic proceditur. Videtur quod suffragia per unum facta aliis prodesse non possint. Dicitur enim Gal. vi. 8. *Qui enim seminaverit homo, hoc & metet.* Sed, si unus ex suffragiis alterius consequeretur fructum, mereret ab aliis feminata. Ergo ex suffragiis aliorum nullus fructum consequitur.

2. Præterea. Ad iustitiam Dei pertinet, ut unicuique tribuatur pro meritis. Unde Psalm.

LXI. 12. *Tu reddes unicuique juxta opera sua.* Sed iustitiam Dei deficere est impossibile. Ergo impossibile est, quod unus ex operibus alterius juvetur.

3. Præterea. Secundum eandem rationem est aliquid opus meritorium, & laudabile, quia scilicet inquantum est voluntarium. Sed ex opere unius non laudatur alter. Ergo nec opus unius potest esse alteri meritorium, & fructuosum.

4. Præterea. Ad iustitiam divinam pertinet similiter bona reddere pro bonis, & mala pro malis. Sed nullus punitur pro malis alterius; immo, ut dicitur Ezech. xviii. 20. *anima quæ peccaverit, ipsa morietur.* Ergo nec unus juvatur per bona alterius.

Sed contra est, quod dicitur in Psal. cxviii. 63. *Particeps ego sum omnium timentium te.*

Præterea. Omnes fideles per caritatem uniti, sunt unius corporis Ecclesiæ membra. Sed unum membrum juvatur per alterum. Ergo & unus homo potest ex alterius meritis juvari.

Respondeo dicendum, quod actus noster ad duo valere potest: primo ad aliquem statum acquirendum, sicut per opus meritorium homo acquirit statum beatitudinis; secundo ad aliquid consequens statum, sicut homo per aliquem actum meretur aliquid præmium accidentale, vel dimissionem pœnæ. Ad utrumque autem horum actus noster dupliciter valere potest: uno modo per viam meriti; alio modo per viam orationis. Et est differentia inter istas duas vias: quia meritum innititur iustitiæ; oratio autem misericordiæ, orans enim impetrat peccatum ex sola liberalitate eius qui oratur. Dicendum est ergo, quod opus unius nullo modo potest alteri valere ad statum consequendum per viam meriti; ut scilicet ex his quæ ego facio, aliquis mereatur vitam æternam: quia fors gloriæ redditur secundum mensuram accipientis: unusquisque autem ex actu suo disponitur, & non ex alieno: & dico dispositionem dignitatis ad præmium. Sed per viam orationis, etiam quantum ad statum consequendum, opus unius alteri, dum est in via, valere potest; sicut quod unus homo impetrat alteri primam gratiam. Cum igitur impetratio orationis sit secundum liberalitatem Dei, qui oratur, ad omnia illa impetratio orationis se potest extendere quæ potestati divinæ subsunt ordinate. Sed quantum ad aliquid quod est consequens, vel accessorium ad statum, opus unius potest valere alteri, non solum per viam orationis, sed etiam per viam meriti. Quod quidem dupliciter contingit. Vel propter communicantiam in radice operis, quæ est caritas in operibus meritoris: & ideo omnes qui sibi invicem caritate connectuntur, aliquid emolumentum

ex

ARTICULUS II.

301

Utrum mortui possint juvari ex operibus vivorum.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod mortui non possint juvari ex operibus vivorum. Primo per hoc, quod dicit Apostolus II. Cor. v. 10. *Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit.* Ergo ex his quæ post mortem hominis geruntur, quando extra corpus erit, nihil ei accrescere poterit ex aliquo operibus.

2. Præterea. Hoc idem videtur ex hoc, quod dicitur Apoc. xiv. 13. *Beati mortui qui in Domino moriuntur: opera enim illorum sequuntur illos.*

3. Præterea. Proficere ex opere aliquo est solum in via existentis. Sed homines post mortem jam non sunt viatores, quia de his hoc intelligitur, quod legitur Job xix. 8. *Seminam meam circumscisti, & transire non possim.* Ergo mortui de suffragiis alicujus juvari non possunt.

4. Præterea. Nullus juvatur ex opere alterius, nisi sit aliqua vitæ communicatio inter eos. Sed nulla communicatio est mortuorum ad vivos, secundum Philosophum in I. Ethic. (cap. xi.) Ergo suffragia vivorum non proficiunt mortuis.

Sed contra est, quod habetur II. Machab. xii. 46. *Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.* Sed hoc non esset utile, nisi eos juvaret. Ergo suffragia vivorum mortuis proficiunt.

Præterea. Augustinus dicit in Lib. de cura pro mortuis agenda (cap. 1. in fin. & cap. iv.) *Non parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, auctoritas, ut in precibus sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus altare funduntur, locum suum habeat etiam commendatio mortuorum: quæ quidem consuetudo ab ipsis Apostolis instituta est, ut dicit Damascenus in quodam sermone de suffragiis mortuorum (à princ.) sic dicens: Myseriorum concilii discipuli Salvatoris, & sacri Apostoli, in tremendis, & universali mysterii memoriam fieri eorum qui fideliter dormierunt, sanxerunt.* Quod etiam per Dionysium patet in ult. cap. Eccl. Hierarch. ubi titulum commendat quo in primitiva Ecclesiâ pro mortuis orabatur: ubi etiam Dionysius asserit, suffragia vivorum mortuis prodesse. Ergo hoc indubitanter credendum est.

Respondeo dicendum, quod caritas, quæ est vinculum Ecclesiæ membra uniens, non solum ad vivos se extendit, sed etiam ad mortuos, qui in caritate decedunt. Caritas enim, quæ est vita animæ, sicut anima est vita

cor-

ex mutuis operibus reportant; tamen secundum mensuram status unusquisque: quia etiam in patria unusquisque gaudebit de bonis alterius: & inde est, quod articulus fidei ponitur *Sanctorum communio.* Alio modo ex intentione facientis, qui aliqua opera specialiter ad hoc facit: ut talibus proficiant. Unde ista opera quodammodo efficiunt eorum pro quibus fiunt, quasi eis à faciente collata: unde possunt eis valere vel ad impletionem satisfactionis, vel ad aliquid hujusmodi quod statum non mutat.

Ad primum ergo dicendum, quod melius illa est perceptio vitæ æternæ, sicut habetur Joan. iv. 36. *Et qui metit . . . fructum congregat in vitam æternam.* Sors autem vitæ æternæ non datur alicui nisi pro propriis operibus: quia estis aliquis alteri impetret ut ad vitam perveniat, nunquam tamen hoc fit, nisi mediante operibus propriis, dum scilicet precibus alicujus gratia alicui datur, per quam meretur vitam æternam.

Ad secundum dicendum, quod opus quod pro aliquo fit, efficitur ejus pro quo fit: & similiter opus quod est ejus qui cum eo est unum, quodammodo est & meum. Unde non est contra divinam iustitiam, si unus fructum percipit de operibus factis ab eo qui est unum secum in caritate, vel ab operibus pro se factis. Hoc etiam secundum humanam iustitiam contingit ut satisfactio unius pro alio accipiat.

Ad tertium dicendum, quod laus non datur alicui nisi secundum ordinem ejus ad actum. Unde laus est ad aliquid; ut dicitur in I. Ethic. (cap. xii. circ. princ.) Et, quia ex opere alterius nullus efficitur, vel ostenditur bene dispositus, vel male ad aliquid; inde est quod nullus laudatur ex operibus alterius, nisi per accidens, secundum quod ipse est aliquo modo operum illorum causa, consilium, vel auxilium præbendo, seu inducendo, vel quocumque alio modo. Sed opus est meritorium alicui, non solum considerata ejus dispositione, sed etiam quantum ad aliquid consequens dispositionem; vel statum ejus, ut ex dictis patet (in corp. art.)

Ad quartum dicendum, quod auferte alicui quod ei debetur, hoc directe iustitiæ repugnat. Sed dare aliquid alicui, quod ei non debetur, hoc non est iustitiæ contrarium, sed metas iustitiæ excedit, est enim liberalitatis: Non autem potest aliquis lædi ex malis alterius, nisi aliquid ei de suo subtraheretur. Et ita non convenit, quod aliquis puniatur pro peccatis alterius, sicut quod emolumentum percipiat ex bonis alterius.

corporis, non fuitur. I. Corinth. xiiii. 8. *Caritas nunquam excidit.* Similiter etiam mortui in memoriam hominum viventium vivunt. Et ideo intentio viventium ad eos dirigi potest. Et sic suffragia vivorum a mortuis dupliciter profunt, sicut & vivis, & propter caritatis unionem, & propter intentionem in eos directam. Non tamen sic eis valere credenda sunt vivorum suffragia, ut status eorum mutetur de miseria ad felicitatem, vel è converso; sed valent ad diminutionem pœnæ, vel aliquid hujusmodi, quod statum mortui non transmutat.

Ad primum dicendum est, quod homo, dum in corpore vivit, meruit ut hæc ei valeant post mortem: & ideo si post hanc vitam eis juvatur, nihilominus hoc procedit ex his quæ in corpore gessit.

Vel dicendum secundum Joannem Damascenum in sermone prædicto (aliquant. à princ.) quod hoc est intelligendum quantum ad retributionem quæ fiet in finali iudicio, quæ erit æternæ gloriæ, vel æternæ miseriæ, in qua quilibet recipiet solum secundum quod ipse in corpore gessit: interim autem juvari potest vivorum suffragiis.

Ad secundum dicendum, quod auctoritas illa expresse loquitur de sequela æternæ retributionis: quod patet ex hoc quod præmittitur: *Beati mortui, &c.*

Vel dicendum, quod opera pro eis facta, sunt etiam quodammodo eorum, ut dictum est (art. præc. in corp. & ad 2.).

Ad tertium dicendum, quod quamvis anima potest mortem non sine simpliciter in statu via; tamen quantum ad aliquid adhuc sunt in via, in quantum scilicet earum progressus adhuc retardatur ab ultima retributione. Et ideo simpliciter earum via est circumscripta, ut non possint ulterius per aliqua opera transmutari secundum statum felicitatis, & miseriæ; sed quantum ad hoc non est circumscripta, quin quantum ad hoc quod detinentur ab ultima retributione, possint ab aliis juvari, quia secundum hoc adhuc sunt in via.

Ad quartum dicendum, quod quamvis communicatio civilium operum, de qua Philosophus loquitur, non possit esse mortuorum ad vivos, quia mortui extra vitam civilem sunt; potest tamen eorum communicatio esse quantum ad opera virtutis spiritualis, quæ est per caritatem ad Deum, cui mortuorum spiritus vivunt.

ARTICULUS III. 302

Utrum suffragia facta per peccatores mortuis profunt.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod suffragia per peccatores facta mortuis non profunt. Quia, ut dicitur Joann. ix. 31. *peccatores Deus non audit.* Sed, si orationes eorum prodesse illis pro quibus orant, à Deo exaudirentur. Ergo suffragia per eos facta mortuis non profunt.

2. Præterea. Gregorius in Pastoralis (part. 1. cap. xi. à princ.) dicit, *quod cum si qui displicet, ad interpellandum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur.* Sed quilibet peccator Deo displicet. Ergo per peccatorum suffragia Deus ad misericordiam non flexitur: & ideo talia suffragia non profunt.

3. Præterea. Opus alicujus videtur esse magis fructuosum facienti quam alteri. Sed peccator per opera sua nihil meretur sibi. Ergo multo minus potest alteri mereri.

4. Præterea. Omne opus meritorium oportet esse vivificatum, id est caritate informatum. Sed opera per peccatores facta sunt mortua. Ergo non possunt per ea mortui juvari, pro quibus sunt.

5. Sed contra est, quod nullus potest scire de altero pro certo, utrum sit in statu culpæ, vel gratiæ. Si ergo tantum illa suffragia prodesse que sunt per eos qui sunt in gratia, non posset homo scire, per quos suffragia conquireret suis defunctis; & ita multi à suffragiis procurandis retraherentur.

6. Præterea. Sicut Augustinus dicit (in Enchir. cap. cix.) in littera (IV. dist. xlv.) secundum hoc juvatur aliquis mortuus ex suffragiis, secundum quod dum viveret meruit ut juvaretur post mortem. Ergo valor suffragiorum mensuratur secundum conditionem ejus pro quo sunt. Non ergo differunt, ut videtur, utrum per bonos, vel per malos fiant.

Respondeo dicendum, quod in suffragiis quæ per malos sunt, duo possunt considerari. Primo ipsum opus operatum, sicut sacrificium altaris. Et quia nostra sacramenta ex seipsis efficaciam habent absque opere operantis, quantum æqualiter explent, per quoscumque fiant, quantum ad hoc suffragia per malos facta defunctis profunt. Alio modo quantum ad opus operantis; & sic distinguendum est: quia operatio peccatoris suffragia faciens potest uno modo considerari, prout est ejus; & sic nullo modo meritoria esse potest nec sibi, nec alii: alio modo in quantum est alterius; quod dupliciter contingit. Uno modo in quantum peccator suffragia faciens gerit per se totum Ecclesie; sicut Sacerdos, dum dicit in Ec-

clesia exequias mortuorum: & quia ille intelligitur facere eorum nomine, vel vice fit, ut patet per Dionysium in Lib. de celest. Hierar. (cap. xiiii. parum à princ.) inde est quod suffragia talis Sacerdotis, quamvis sit peccator, defunctis profunt. Alio modo quando agit ut instrumentum alterius: opus enim instrumenti est magis principalis agentis. Unde quamvis ille qui agit ut instrumentum alterius, non sit in statu merendi; actio tamen ejus potest esse meritoria ratione principalis agentis; sicut si servus in peccato existens, quodcumque opus misericordie facit ex precepto domini sui caritatem habentis. Unde si quis in caritate decedens præcipiat sibi suffragia fieri, vel alius præcipiat caritatem habens; illa suffragia valent defuncto, quamvis illi per quos sunt, in peccato existant. Magis tamen valerent, si essent in caritate: quia tunc ex duabus partibus opera illa meritoria essent.

Ad primum ergo dicendum, quod oratio per peccatores facta quandoque non est peccatoris, sed alterius: & ideo secundum hoc digna est ut à Deo exaudiat. Tamen etiam quandoque Deus peccatores audit, quando scilicet peccatores petunt aliquid Deo acceptum. Non enim solus iustus, sed etiam peccatoribus Deus bona sua providet, ut patet Math. v. non autem ex eorum meritis, sed ex sua clementia. Et ideo Joann. ix. super illud *Deus peccatores non audit,* Glossa (Interl. Aug. tract. xlii. in Joann. à med.) dicit, quod s. loquitur ut inunctus, non ut plene videns.

Ad secundum dicendum, quod quamvis ex parte ejus qui displicet, oratio peccatoris non sit accepta; tamen ratione alterius, cujus vice, vel imperio agitur, potest esse Deo accepta.

Ad tertium dicendum, quod hoc quod peccator faciens hujusmodi suffragia nullum reportat commodum, contingit ex hoc quod non est capax talis profectus propter propriam indispositionem: & tamen alii qui est dispositus, aliquo modo valere potest, ut dictum est (in corp. art.)

Ad quartum dicendum, quod quamvis opus peccatoris non sit vivum; in quantum est ejus; potest tamen esse vivum, in quantum est alterius; ut dictum est (in corp. art.)

Sed quia rationes, quæ sunt in oppositum, videntur concludere, quod non differat, utrum quod suffragia procurat per bonos, vel per malos; ideo etiam ad eas est respondendum.

Ad quintum dicendum, quod quamvis aliquis pro certo scire non possit de altero, an sit in statu salutis; potest tamen probabiliter estimare ex his quæ exterior de homine videtur. Et fructu enim suo arbor cognoscitur, ut dicitur Matth. vii.

Ad sextum dicendum, quod ad hoc quod suffragium alteri valeat, requiritur ex parte

ejus pro quo fit, capacitas hujusmodi valoris: & hanc homo acquisivit per opera propria, quæ gessit in vita. Et sic Augustinus loquitur. Requiritur nihilominus qualitas operis, quod prodesse debet: & hoc non pendet ex eo pro quo fit, sed magis ex eo qui facit vel exequendo, vel imperando.

ARTICULUS IV. 303

Utrum suffragia quæ à vivis pro mortuis fiunt, facientibus profunt.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod suffragia quæ à vivis pro mortuis fiunt, facientibus non profunt. Quia si aliquis pro altero debitum solveret, secundum humanam justitiam ipse à debito proprio non absolveretur. Ergo per hoc quod aliquis suffragia faciens debitum solvit pro illo pro quo facit, ex hoc à debito proprio non absolvitur.

2. Præterea. Unusquisque, quod facit, facere debet meliori modo quo potest. Sed melius est juvare debitos quam unum. Si ergo quis per suffragia debitum mortui solvit, à proprio debito liberatur, videtur quod nunquam deberet aliquis pro seipso satisfacere, sed semper pro alio.

3. Præterea. Si satisfactio alicujus pro alio satisfaciens æqualiter prodesse sibi, ut et pro quo satisfacit, eadem ratione æqualiter valeret & tertio, si pro eodem satisfactio simul, & similiter quarto, & sic deinceps. Ergo unus una satisfactione posset pro omnibus satisfacere: quod est absurdum.

Sed contra est quod dicitur in Psalm. xxxiv. 13. *Oratio mea in sinu meo convertetur.* Ergo eadem ratione & suffragia quæ pro aliis fiunt, satisfaciendis profunt.

Præterea. Damascenus dicit in sermone de his qui in fide dormierunt (in med.) *Quemadmodum unguento, vel alio oleo sancto circumlinere volens infernum, primo ille, scilicet liniens, participat unguentum, & sic postea perungit laborantem; sic & quicumque pro proximo salute agonizat, primum sibi prodest, deinde proximo: & sic habetur propositum.*

Respondeo dicendum, quod opus suffragii quod pro altero fit, potest considerari dupliciter. Uno modo ut est expiativum pœnæ per modum cuiusdam recompensationis, quæ in satisfactione attenditur: & hoc modo opus suffragii, quod computatur quasi ejus pro quo fit, ita absolvit eum à debito pœnæ quod non absolvit facientem à debito pœnæ proprie: quia in tali recompensatione consideratur æqualitas justitiæ: opus autem istud satisfactorium ita potest adequari uni reatu quod alteri non adequatur. Reatus enim duorum peccatorum majorem satisfactionem requirunt quam reatus unius. Alio modo potest considerari,

inquantum est meritum vite æternæ; quod habet, inquantum procedit à radice caritatis: & secundum hoc non solum prodest ei pro quo fit, sed facienti magis.

Et per hoc patet solutio ad objecta.

Prima enim rationes procedebant de opere suffragii, secundum quod est satisfactorium sed alia, secundum quod est meritum.

ARTICULUS V. 304

Utrum suffragia proficiant existentibus in inferno.

Ad quantum sic proceditur. Videtur quod suffragia proficiant existentibus in inferno, per hoc quod habetur II. Machab. xii. 40. ubi dicitur, quod invenerunt sub tunicis interfectorum donaria idolorum, à quibus lex prohibebat Judæis: & tamen post subditur, quod Judas duodecim millia drachmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum. Constat autem illos peccasse mortaliter, contra legem agentes, & ita in peccato mortali decessisse, & sic ad inferos esse translatos. Ergo existentibus in inferno suffragia proficiunt.

2. Præterea. In lit. (IV. dist. xlv.) habetur ex verbis Augustini (in Enchir. cap. cx. in fin.) quod quibus proficiunt suffragia, vel ad hoc proficiunt ut sit plena remissio, vel ad hoc ut tollerentur sit eorum damnatio. Sed solum qui in inferno sunt, damnati esse dicuntur. Ergo etiam existentibus in inferno suffragia proficiunt.

3. Præterea. Dionysius ult. cap. eccl. Hierarc. (circ. med.) dicit: Si hic iustorum orationes, & secundum hanc vitam, quanto magis post mortem in illis qui digni sunt sacris orationibus, operantur tantummodo? ex quo potest accipi quod suffragia magis proficiunt mortuis quam vivis. Sed vivis proficiunt etiam in peccato mortali existentibus; cum quotidie oret Ecclesia pro peccatoribus, ut convertantur ad Deum. Ergo etiam mortuis in peccato mortali existentibus suffragia valent.

4. Præterea. In vitis Patrum (Lib. III. n. clxxii. & Lib. VI. num. xvi.) legitur, quod etiam Damascenus in sermone suo (de defunctis. aliquant à princ.) refert, quod Macharius, inventa in via calvaria cuiusdam defuncti, oratione præmissa, quaerivit cujus caput fuisset; & caput respondit, quod fuerat sacerdotis gentilis, qui in inferno erat damnatus; & tamen confessus est, oratione Macharii se, & alios juvati. Ergo suffragia Ecclesie etiam in inferno existentibus proficiunt.

5. Præterea. Damascenus in eodem sermone (ante med.) narrat, quod Gregorius pro Trajano orationem fundens, audivit vocem sibi divinitus dicentem: Vocem tuam audivi,

& veniam Trajano do: sermo rei, ut Damascenus dicit in dicto sermone, testis est Orientis omnis, & Occidentis. Sed constat Trajanum in inferno fuisse: quia multorum Martyrum necem amarant insituit, ut ibidem Damascenus dicit, Ergo suffragia Ecclesie valent etiam in inferno existentibus.

Sed contra est quod dicit Dionysius vii. cap. eccl. Hierarc. (à med.) Summus Sacerdos pro immuabili nos orat, quia in hoc avertetur à divino ordine: & consequenter ibidem dicit, quod pro peccatoribus non orat remissionem, quia non audiretur pro illis. Ergo suffragia existentibus in inferno non valent.

Præterea. Gregorius dicit in XXXIV. Lib. Moral. (cap. xvi. vers. fin.) Eadem causa est cur non oretur tunc, scilicet post diem iudicii, pro hominibus æterno igne damnatis, quæ nunc causa est quare non oretur pro diabolo, & angelis ejus æterno supplicio deputatis; quæ etiam nunc causa est quare sancti non orent pro hominibus infidelibus, impiisque defunctis: quia de eis utique quot æterno damnatos supplicio jam voverunt, ante illum iudicii iusti conspectum orationis sue meritum castri refugium. Ergo suffragia in inferno positus non valent.

Præterea. In littera (IV. dist. xlv.) habetur ex verbis Augustini (serm. xxxii. de verb. Apost. à med.) Qui sine fide operantur per dilectionem, ejusque sacramenti de corpore exierunt, frustra illius à suis hujusmodi officia impenduntur. Sed omnes damnati sunt hujusmodi. Ergo eis suffragia non proficiunt.

Respondeo dicendum, quod circa damnatos fuit triplex opinio. Quidam enim dixerunt, in hoc distinguendum esse dupliciter. Uno modo quantum ad tempus; dicentes quod post diem iudicii nullus in inferno existens aliquo suffragio juvabitur; sed ante diem iudicii aliqui juvantur suffragiis Ecclesie. Alio modo distinguebant quantum ad personas in inferno detentas, inter quas aliquos dicebant esse valde malos, qui scilicet sine fide, & sacramentis decesserunt; & talibus, quia de Ecclesia non fuerunt nec merito, nec numero, suffragia Ecclesie proficere non possunt: alii vero sunt non valde mali, qui scilicet de Ecclesia fuerunt numero, & fidem habentes, & sacramentis imbuti, & aliqua opera de genere bonorum facientes, & talibus suffragia Ecclesie proficere debent.

Sed occurrebat eis quædam dubitatio eos perturbans, quia scilicet videbatur ex hoc sequi, cum poena inferni sit finita secundum intentionem, quamvis duracione infinita existat, quod multiplicatis suffragiis, poena illa totaliter auferretur: quod est error Origenis (Lib. I. Periarch. cap. 6. circ. med.) Et ideo hoc inconveniens evadere multipliciter valeant. Præpositivus enim dixit, quod tantum

pos-

possunt suffragia pro damnatis multiplicari quod à tota poena reddantur immunes, non quidem simpliciter, ut Origenes posuit, sed ad tempus, scilicet usque ad diem iudicii: tunc enim anime iterato corporibus conjunctæ, in poenas inferni sine spe veniæ retrudentur.

Sed ista opinio videtur divinæ providentiæ repugnare, quæ nihil in rebus inordinatum relinquit. Culpa autem non potest ordinari nisi per poenam. Unde non potest esse ut poena tollatur, nisi prius culpa expietur. Et ideo cum culpa continue maneat in damnatis, eorum poena nullatenus interruptur.

Et ideo Porretani alium modum invenerunt, dicentes, quod hoc modo proceditur in diminutione poenarum per suffragia, sicut proceditur in divisione linearum; quæ cum sint finitæ, tamen in infinitum dividi possunt, & nunquam per divisionem consumuntur, dum fit subtractio non secundum eandem quantitatem, sed secundum eandem proportionem; vel ut si primo auferatur pars quarta totius, & secundo pars quarta illius quartæ, & iterum quarta illius quartæ, & sic deinceps in infinitum. Et similiter dicunt, quod per primum suffragium diminuitur aliqua pars poenæ; & per secundum pars aliqua remanens diminuitur secundum eandem proportionem.

Sed iste modus multipliciter defectivus est. Primo quia infinita divisio, quæ congruit continue quantitati, non videtur posse ad quantitatem spirituale transferri. Secundo quia non est aliqua ratio quare secundum suffragium minus de poena diminuat quam primum, si sit æqualis valoris. Tertio quia poena diminui non potest, nisi diminuat & culpa, sicut nec auferri, nisi ea ablata. Quarto quia in divisione linearum tandem pervenitur ad hoc quod non est sensibile: corpus enim sensibile non est in infinitum divisibile: & sic sequeretur quod post multa suffragia poena remanens propter sui parvitatem non sentiretur; & ita non esset poena.

Et ideo alii alium invenerunt modum. Athysiodorensis enim (Lib. IV. Sent. tract. xiv. quæst. 1.) dixit quod suffragia proficiunt damnatis, non quidem per diminutionem poenæ, vel per interruptionem, sed per confortationem patientis; sicut si homo portaret grave onus, & faciem suam perfunderet aqua: sic enim confortaretur ad melius portandum; cum tamen onus suum in nullo levius fieret.

Sed hoc iterum esse non potest: quia aliquis plus, vel minus æterno igne gravatur, ut Gregorius dicit (Lib. IX. Moral. cap. xxxix. à princ.) secundum meritum culpæ: & inde est quod eodem igne quidam plus, quidam minus cruciantur. Unde cum culpa dam-

S. Th. Op. Tom. VI.

nati immutata remaneat, non potest esse quod levius poenata ferat. Est nihilominus & prædicta opinio præsumptiosa, utpote Sanctorum dictis contraria, & vana, nulla auctoritate fulta: & est irrationalis: tum quia damnati in inferno sunt extra vinculum caritatis, secundum quam opera vivorum continuantur defunctis: tum quia totaliter ad vitæ terminum pervenerunt, recipientes ultimam pro meritis retributionem, sicut & sancti qui sunt in patria: quod enim adhuc restat de poena, vel gloria corporis, hoc eis rationem viatoris non præbet; cum gloria essentialiter, & radicaliter consistat in anima, & similiter miseria damnatorum. Et ideo non potest eorum poena diminui, sicut nec gloria sanctorum augeri quantum ad præmium essentialia.

Sed tamen modus qui à quibusdam ponitur, quod suffragia proficiunt damnatis, potest aliquo modo sustineri; ut si dicatur, quod non proficiunt neque quantum ad diminutionem poenæ, vel interruptionem, neque quantum ad diminutionem sensus poenæ; sed quia ex hujusmodi suffragiis eis aliqua materia doloris subtrahitur, quæ eis esse posset, si ita se abjectos conspicerent, quod pro eis nulla cura haberetur, quæ materia doloris eis subtrahitur, dum suffragia pro eis fiunt. Sed istud etiam non potest esse secundum legem communem: quia, ut Augustinus dicit in Lib. de cura pro mortuis agenda (cap. xiiii.) præcipue de damnatis est verum, ibi sunt spiritus defunctorum, ubi non vident quæcumque aguntur, aut eveniunt in ipsa vita hominibus: & ita non cognoscunt quando pro eis suffragia fiunt; nisi supra communem legem hoc remedium divinitus detur aliquibus damnatorum: quod est verbum omnino incertum.

Unde tutius est simpliciter dicere, quod suffragia non proficiunt damnatis; nec pro eis Ecclesia orare intendit, sicut ex inducis auctoritatibus apparet.

Ad primum ergo dicendum, quod donaria idolorum non fuerunt inventa apud illos mortuos, ut ex eis signum accipi posset quod in reverentiam idolorum ea deferrent; sed ea acceperunt ut viatores, quia eis jure belli debebantur. Et tamen per avaritiam venaliter peccaverunt: unde non fuerunt in inferno damnati; & sic suffragia eis proficere poterant.

Vel dicendum, secundum quosdam, quod in ipsa pugna videntes sibi periculum imminere, de peccato penituerunt, secundum illud Psal. lxxviii. 34. Cum occideret eos, quaerant eum: & hoc probabiliter potest affirmari: & ideo pro eis fuit oblatio facta.

Ad secundum dicendum, quod in verbis illis damnatio large accipitur pro quacumque punitione; ut sic includat etiam poenam purgato-

Kk 2

rii,

iii, quæ per suffragia quandoque totaliter expiatur, quandoque autem non, sed diminuitur.

Ad tertium dicendum, quod quantum ad hoc magis acceptatur suffragium pro mortuo quam pro vivo, quia magis indiget, cum non possit sibi auxiliari, sicut vivus potest; sed quantum ad hoc vivus est melioris conditionis, quia potest transferri de statu culpe mortalis in statum gratiæ; quod de mortuis dici non potest. Et ideo non est eadem causa orandi pro mortuis, & pro vivis.

Ad quartum dicendum, quod illud adiutorium non erat in hoc quod pena eorum diminueretur, sed in hoc solo (ut ibidem dicitur) quod eo orante concedebatur eis ut mutuo se viderent: & in hoc aliquod gaudium non verum, sed phantasticum habebant, dum implebatur hoc quod desiderabant: sicut & dæmones gaudere dicuntur, dum homines ad peccatum pertrahunt; quamvis per hoc eorum pena nullatenus minuat; sicut nec minuitur Angelorum gaudium per hoc quod malis nostris compati dicuntur.

Ad quintum dicendum, quod de factis Trajani hoc modo potest probabiliter estimari, quod precibus B. Gregorii ad vitam fuerit revocatus, & ita gratiam consequutus sit, per quam remissionem peccatorum habuit, & per consequens immunitatem à pena: sicut etiam apparet in omnibus illis qui fuerunt miraculose à mortuis suscitati, quorum plures constat idololatras, & damnatos fuisse. De omnibus talibus enim similiter dici oportet, quod non erant in inferno finaliter deputati, sed secundum ipsarum propriorum meritum iustitiam; secundum autem superiores causas, quibus providebantur ad vitam revocandi, erat aliter de eis disponendum.

Vel dicendum secundum quosdam, quod anima Trajani non fuit simpliciter à reatu penæ æternæ absoluta; sed ejus pena fuit suspensa ad tempus, scilicet usque ad diem iudicii. Nec tamen oportet quod hoc fiat communiter per suffragia: quia alia sunt quæ lege communi accident, & alia quæ singulariter ex privilegio aliquibus conceduntur: sicut alii sunt humanarum limitis rerum, alia divinarum signa virtutum, ut Augustinus dicit in Libro de cura pro mortuis agenda (cap. xvi. parum à princ.)

ARTICULUS VI. 305

Utrum suffragia profint existentibus in purgatorio.

AD sextum sic proceditur. Videtur quod nec etiam existentibus in purgatorio. Quia purgatorium pars quedam inferni est.

Sed in inferno nulla est redemptio: & Psalm. vi. 6. dicitur: *In inferno autem quis confitebitur tibi?* Ergo suffragia his qui sunt in purgatorio, non profint.

2. Præterea. Pena purgatorii est pena finita. Si ergo per suffragia aliquid de pena dimittitur, tantum poterunt multiplicari suffragia quod tota tollitur; & ita peccatum remanebit totaliter impunitum: quod videtur divinæ iustitiæ repugnare.

3. Præterea. Ad hoc animæ sunt in purgatorio ut ibi purgata, puræ ad regnum perveniant. Sed nihil potest purgari, nisi aliquid circa ipsum fiat. Ergo suffragia facta per vivos penam purgatorii non diminuunt.

4. Præterea. Si suffragia existentibus in purgatorio valent, maxime ea videntur valere quæ sunt ad imperium eorum facta. Sed hæc non semper valent; sicut si aliquis decedens disponat tot suffragia pro se fieri, quæ si facta essent, sufficerent ad totam penam abolendam. Posito ergo quod huiusmodi suffragia differantur, quousque ille penam evaserit, illa suffragia nihil ei proderunt: non enim potest dici, quod profint, antequam fiant; postquam autem sunt facta, eis non indiget, quia jam penas evasit. Ergo suffragia existentibus in purgatorio non valent.

Sed contra est quod dicitur in littera (IV. dist. xlv.) ex verbis Augustini (in Enchir. cap. cx. à princ.) *Suffragia profint his qui sunt mediocriter boni, vel mali.* Sed tales sunt qui in purgatorio detinentur. Ergo &c.

Præterea. Dionysius dicit in vii. cap. eccles. Hierarch. (cir. med.) quod *divinus sacerdos pro mortuis orans, pro illis erat qui sancte vixerunt, & tamen aliquas maculas habuerunt ex infirmitate humana contractas.* Sed tales in purgatorio detinentur. Ergo, &c.

Respondeo dicendum, quod pena purgatorii est in supplementum satisfactionis quæ non fuerat plena in corpore consummata. Et ideo quia, sicut ex dictis patet (art. 1. & 2. huj. quæst. & quæst. xiiii. art. 2.) opera unus possunt valere alteri ad satisfactionem, sive vivus, sive mortuus fuerit; non est dubium quin suffragia per vivos facta existentibus in purgatorio profint.

Ad primum ergo dicendum, quod auctoritas illa loquitur de inferno damnatorum, in quo nulla est redemptio, quantum ad illos qui sunt finaliter tali penæ addicti.

Vel dicendum secundum Damascenum in sermone de dormientibus (inter princ. & med.) quod huiusmodi auctoritates sunt exponende secundum causas inferiores, id est secundum exigentiam meritum eorum qui penis deputantur; sed secundum divinam misericordiam quæ vincit humana merita, ad preces iustorum aliquando aliter disponitur quam sen-

tentia prædictarum auctoritatum continet. Deus autem mutat sententiam, sed non consilium, ut dicit Gregorius (Lib. XX. Moral. cap. xxxiii. in med.) Unde etiam Damascenus (loc. cit.) ponit ad hoc exempla de Ninivitis, Achab, & Ezechia, in quibus apparet quod sententia contra eos lata divinitus fuit per divinam misericordiam commutata.

Ad secundum dicendum, quod non est inconveniens, si multiplicatis suffragiis, pena existentium in purgatorio annihiletur; non tamen sequitur quod peccata remaneant impunita: quia pena unus pro altero suscepta alteri computatur.

Ad tertium dicendum, quod purgatio animæ per penas purgatorii non est aliud quam expiatio reatus impediens à perceptione gloriæ. Et quia per penam quam unus sustinet pro alio, potest reatus alterius expiari, ut dicitur est (quæst. xiiii. art. 2.) non est inconveniens, si per unus satisfactionem alius purgetur.

Ad quartum dicendum, quod suffragia ex duobus valent, scilicet ex opere operante, & ex opere operato: & dico *opus operatum* non solum Ecclesiæ sacramentum, sed effectum accidentem ex operatione; sicut ex collatione elemosinarum consequitur pauperum relevatio, & eorum oratio pro defuncto ad Deum. Similiter opus operans potest accipi vel ex parte principalis agentis, vel ex parte exequentis. Dico ergo, quod quam cito moriens disponit aliqua suffragia sibi fieri, premium suffragiorum plene consequitur, ante etiam quam fiant, quantum ad efficaciam suffragii; quæ erat ex opere operante principalis agentis; sed quantum ad efficaciam suffragiorum, quæ est ex opere operato, vel ex opere operante exequentis, non consequitur fructum, antequam suffragia fiant: & si prius contingat ipsum à pena purgari, quantum ad hoc fraudabitur fructu suffragiorum, quod redundabit in illos quorum culpa defraudatur. Non enim est inconveniens quod aliquis defraudeur per culpam alterius in temporalibus; (pena autem purgatorii temporalis est); quamvis quantum ad æternam retributionem nullus defraudari possit nisi per propriam culpam.

ARTICULUS VII. 306

Utrum suffragia valent pueris in limbo existentibus.

AD septimum sic proceditur. Videtur quod suffragia valent pueris in limbo existentibus. Quia ibi non detinentur nisi pro peccato alieno. Ergo maxime decens est ut ipsi javeant suffragiis alienis.

2. Præterea. In littera (IV. dist. xlv.) ha-

berur ex verbis Augustini (in Enchir. cap. cx. ad fid.) quod *Ecclesiæ suffragia pro non valde malis peccatoribus sunt.* Sed pueri non computantur inter valde malos; cum sit mitissima eorum pena. Ergo suffragia Ecclesiæ eos juvant.

Sed contra est quod habetur in littera (loc. cit.) ab Augustino (serm. xxxviii. de verb. Apost. à med.) quod *suffragia non profint illis qui sine fine operantur per dilectionem hinc exierunt.* Sed pueri hoc modo exierunt. Ergo suffragia eis non profint.

Respondeo dicendum, quod pueri non baptizati non detinentur in limbo, nisi quia deficient à statu gratiæ. Unde cum per opera vivorum, & mortuorum status mutari non possit, maxime quantum ad meritum essentialis præmii, vel penæ, suffragia vivorum pueris existentibus in limbo prodesse non possunt.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis peccatum originale sit huiusmodi quod pro eo possit aliquis ab alio juvari; tamen animæ puerorum in limbo existentes sunt in tali statu quod juvari non possunt: quia post hanc vitam non est tempus gratiam acquirendi.

Ad secundum dicendum, quod Augustinus loquitur de non valde malis, qui tamen baptizati sunt: quod patet ex hoc quod præmittitur: *Cum ergo sacrificia sive altaris, sive quaruncumque elemosinarum pro baptizatis omnibus offerantur, &c.*

ARTICULUS VIII. 307

Utrum suffragia profint sanctis existentibus in patria.

AD octavum sic proceditur. Videtur quod aliquo modo profint sanctis existentibus in patria per hoc quod habetur in collecta Missæ: *Sicut sancti tui profint ad gloriam, scilicet sacramenta, ita nobis proficiant ad modelam.* Sed inter alia suffragia præcipuum est sacramentum altaris. Ergo suffragia profint sanctis qui sunt in patria.

2. Præterea. Sacramenta efficiunt quod figurant. Sed tertia pars hostiæ, scilicet in calicem missa, significat eos qui beatam vitam in patria ducunt. Ergo suffragia Ecclesiæ profint sanctis existentibus in patria.

3. Præterea. Sancti non solum gaudent in patria de propriis bonis, sed etiam de bonis alienis: unde Lucæ xv. 10. dicitur: *Gaudium est Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente.* Ergo ex bonis operibus viventium, sanctorum qui sunt in patria, gaudium nostris crescit; & ita etiam eis nostra suffragia profint.

4. Præterea. Damascenus dicit in sermone de dormientibus (parum à princ.) inducens verba Chrysostomi: *Si enim Gentiles, inquit, cum his qui obierunt sua comburunt, quanto magis*

Et te fidem mittere convenit cum fidei ipsius propria; non ut favilla fiant & hoc, velut illa; sed ut majorem hinc circumponas gloriam: & si quidem peccator fuerit, qui mortuus est, ut peccamina solvas; si autem iustus, ut appositio fiat mercedis, & retributionis. Et sic idem quod prius.

Sed contra est quod in littera (IV. dist. XLV.) habetur ex verbis Augustini (serm. xviii. de verb. Apost. cap. 1. a med.) *Injuria est in Ecclesia pro Martyre orare, cujus nos debemus orationibus commendari.*

Præterea. Ejus est jvari cujus est indigere. Sed sancti in patria sunt absque omni indigentia. Ergo per suffragia Ecclesie non juvantur.

Respondeo dicendum, quod suffragium de sui ratione importat quamdam auxilliationem, quæ non competit ei qui defectum non patitur. Nulli enim jvari competit nisi ei qui indigens est. Unde cum sancti qui sunt in patria, sint ab omni indigentia immunes, inebriati ab ubertate domus Dei (Palm. xxxv.) eis jvari per suffragia non competit.

Ad primum ergo dicendum, quod hujusmodi locutiones non sunt sic intelligendæ, quasi sancti in gloria proficiant quantum ad se, quod eorum festa recolimus; sed quia nobis proficit, qui eorum gloriam solemnius celebramus: sicut ex hoc quod Deum cognoscimus, vel laudamus, & sic quodammodo ejus gloria in nobis crescit, nihil Deo, sed nobis accrescit.

Ad secundum dicendum, quod quamvis sacramenta efficiant quod figurant; non tamen illum effectum suum ponunt circa omne id quod figurant: alias cum figurent Christum, in ipso Christo aliquid efficerent (quod est absurdum: sed efficiunt circa suscipientem sacramentum ex virtute ejus quod per sacramentum significatur: & sic non sequitur quod sacrificia pro fidelibus defunctis oblata, sanctis profint; sed quod ex meritis factorum, quæ recoluntur, vel significatur in sacramento, profint aliis pro quibus offeruntur.

Ad tertium dicendum, quod quamvis sancti qui sunt in patria, de bonis nostris omnibus gaudeant; non tamen sequitur quod multiplicatis nostris gaudiis, eorum gaudium augeretur formaliter; sed materialiter tantum: quia omnis passio formaliter augetur secundum rationem objecti sui. Ratio autem gaudendi in sanctis, de quibuscumque gaudent, est ipse Deus, de quo non possunt magis & minus gaudere: quia sic essentialiter eorum præmium variaretur, quod constitit in hoc quod de Deo gaudent. Unde ex hoc quod bona multiplicentur, de quibus gaudendi ratio eis Deus est, non sequitur quod intensius gaudeant, sed quod de pluribus gaudeant. Et ideo non sequitur quod operibus nostris juventur.

Ad quartum dicendum, quod non est in-

telligendum quod fiat appositio mercedis, vel retributionis illi beato per suffragia ab aliquo facta, sed facienti.

Vel dicendum, quod ex suffragiis potest appositio mercedis fieri beato defuncto, in quantum de suffragiis sibi faciendis adhuc vivens disposuit: quod ei meritum fuit.

ARTICULUS IX. 308

Utrum orationes Ecclesie, sacrificium altaris, & elemosynæ profint defunctis.

AD nonum sic proceditur. Videtur quod non solum orationibus Ecclesie, & sacrificio altaris, & elemosynis animæ defunctorum juventur, vel quod eis juventur præcipue. Pœna enim debet per pœnam recompensari. Sed jejunium magis est pœnale elemosyna, vel oratio. Ergo jejunium magis prodest in suffragiis quam aliquod prædictorum.

2. Præterea. Gregorius istis tribus connumerat jejunium, ut habetur in Decr. xlii. quæst. 11. (cap. xxii.) *Animæ defunctorum quatuor modis solvantur, aut oblationibus sacerdotum, aut elemosynis carorum, aut precibus sanctorum, aut jejunio cognatorum.* Ergo sufficienter connumerantur hic ab Augustino (Lib.) de de cura pro mort. gerenda cap. xviii. tria prædicta.

3. Præterea. Baptismus est protissimum sacramentorum, maxime quantum ad effectum. Ergo baptismus, vel alia sacramenta debent vel similiter, vel magis pro defunctis fieri, sicut sacramentum altaris.

4. Præterea. Hoc videtur ex hoc quod habetur I. Corint. xv. 29. *Si omnino mortui non resurgunt, ut quid baptizantur pro illis?* Ergo etiam baptismus valet ad suffragia defunctorum.

5. Præterea. In diversis Missis est idem sacrificium altaris. Si ergo sacrificium computatur inter suffragia, & non Missa, videtur quod tantumdem valeat quæcumque Missa pro defuncto dicatur, sive de beata Virgine, sive de Spiritu Sancto, vel quæcumque alia: quod videtur esse contra Ecclesie ordinationem, quæ specialem Missam pro defunctis instituit.

6. Præterea. Damascenus in sermone de dormientibus (a med.) docet ceras, & oleum, & hujusmodi pro defunctis offerri. Ergo non solum oblatio sacrificii, altaris, sed etiam alie oblationes debent inter suffragia computari mortuorum.

Respondeo dicendum, quod suffragia vivorum profint defunctis, secundum quod univertus viventibus in caritate, & secundum quod intentio viventium fertur in mortuos. Et ideo illa opera præcipue nata sunt mortuis suffragari quæ maxime ad communicationem caritatis pertinent, vel ad directionem inten-

ten-

tionis in alterum. Ad caritatem autem sacramentum Eucharistie præcipue pertinet; cum sit sacramentum Ecclesiasticæ unionis, continens illum in quo tota Ecclesia unitur, & consolidatur, scilicet Christum. Unde Eucharistia est quasi quedam caritatis origo, vel vinculum. Sed inter caritatis effectus est præcipuum elemosynarum opus. Et ideo ista duo ex parte caritatis præcipue mortuis suffragantur, scilicet sacrificium Ecclesie, & elemosynæ. Sed ex parte intentionis directæ in mortuos præcipue valet oratio, quia oratio secundum suam rationem non solum dicit respectum ad orantem, sicut & cetera opera, sed directius ad illud pro quo oratur. Et ideo ista tria ponuntur quasi præcipua mortuorum subsidia; quamvis quæcumque alia bona quæ ex caritate fiunt pro defunctis, eis valere credenda sint.

Ad primum ergo dicendum quod in eo qui satisfacit pro altero, magis est considerandum, ad hoc quod effectus satisfactionis ad alterum perveniat, illud quo satisfactio unius transit in alterum, quam etiam satisfactionis pœna; quamvis ipsa pœna magis expiet reatum satisfaciens, in quantum est quedam medicina. Et ideo tria prædicta magis valent defunctis quam jejunium.

Ad secundum dicendum, quod etiam jejunium prodest defunctis ratione caritatis, & intentionis in defunctos directæ; sed tamen jejunium in sui ratione non continet aliquid quod ad caritatem, vel directionem intentionis pertineat; sed ei sunt hæc quasi extrinseca. Et ideo Augustinus non posuit, sed Gregorius posuit jejunium inter suffragia mortuorum.

Ad tertium dicendum, quod baptismus est quedam spiritualis regeneratio. Unde sicut per generationem non acquiritur esse nisi generato; ita baptismus non habet efficaciam nisi in eo qui baptizatur, quantum est ex opere operato; quamvis ex opere operante vel baptizantis, vel baptizati possit aliis prodesse, sicut & cetera opera meritoria. Sed Eucharistia est signum ecclesiasticæ unionis: & ideo ex ipso opere operato ejus efficaciam in alterum transire potest; quod non contingit de aliis sacramentis.

Ad quartum dicendum, quod Glossa (ord.) istam auctoritatem dupliciter exponit. Uno modo sic: *Si mortui non resurgunt, nec Christus resurrexit, ut quid etiam baptizantur pro illis? id est pro peccatis, cum ipsa non dimittantur, si Christus non resurrexit: quia in baptismo non solum Christi passio, sed etiam resurrectio operatur, quæ est nostre spiritualis resurrectionis quodammodo causa.* Alio modo sic: *Fuerant quidam imperiti, qui baptizabantur pro his qui de hac vita sine baptismo decederant; pu-*

tantas illis prodesse: & secundum hoc Apostolus non loquitur nisi secundum errorem aliquorum in verbis illis.

Ad quintum dicendum, quod in officio Missæ non solum est sacrificium, sed etiam sunt ibi orationes. Et ideo Missæ suffragium continet duo horum quæ hic Augustinus enumerat (loc. cit. in arg. 2.) scilicet orationem, & sacrificium. Ex parte ergo sacrificii oblata Missa æqualiter prodest defuncto, de quocumque dicatur: & hoc est præcipuum quod fit in Missa. Sed ex parte orationum magis prodest illa in qua sunt orationes ad hoc determinata. Sed tamen iste defectus recompensari potest per majorem devotionem vel ejus qui dicit Missam, vel ejus qui jubet dici, vel iterum per intercessionem sancti, cujus suffragium in Missa imploratur.

Ad sextum dicendum, quod hujusmodi oblatio candelarum, vel olei potest prodesse defuncto, in quantum sunt elemosynæ quedam: dantur enim ad cultum Ecclesie, vel etiam in usum fidelium.

ARTICULUS X. 309

Utrum indulgentia Ecclesie profint mortuis.

AD decimum sic proceditur. Videtur quod indulgentiæ quas Ecclesia facit, etiam mortuis profint. Primo per consuetudinem Ecclesie, quæ facit prædicari crucem; ut aliquis indulgentiam habeat pro se, & duabus, vel tribus, & quandoque etiam decem animabus tam vivorum, quam mortuorum: quod esset deceptio, nisi mortuis prodesset. Ergo indulgentiæ mortuis profint.

2. Præterea. Meritum totius Ecclesie est efficacius quam meritum unius personæ. Sed meritum personale suffragatur defunctis, ut patet in largitione elemosynarum. Ergo multo fortius meritum Ecclesie, cui indulgentiæ innotunt.

3. Præterea. Indulgentiæ Ecclesie profint illis qui sunt de foro Ecclesie. Sed illi qui sunt in purgatorio, sunt de foro Ecclesie, alias eis Ecclesia suffragia non prodesset. Ergo videtur quod indulgentiæ defunctis profint.

Sed contra. Ad hoc quod indulgentiæ alci valeant, requiritur causa convenientis, pro qua indulgentiæ dantur. Sed talis causa non potest esse ex parte defuncti: quia non potest facere aliquid quod sit in utilitatem Ecclesie, pro qua causa præcipue indulgentiæ dantur. Ergo videtur quod indulgentiæ defunctis non profint.

Præterea. Indulgentiæ determinantur secundum arbitrium eis facientis. Si ergo indulgentiæ defunctis prodesse possent, esset in-

po

potestate facientis indulgentiam ut defunctum omnino liberaret à pœna : quod videtur absurdum.

Respondens dicendum, quod indulgentia alicui prodesse potest dupliciter : uno modo principaliter ; alio modo secundario. Principaliter quidem prodest ei qui indulgentiam accipit, scilicet qui facit hoc pro quo indulgentia datur ; ut qui visitat limina alicujus Sancti. Unde cum mortui non possint facere aliquid horum pro quibus indulgentie dantur, eis directe indulgentie valere non possunt. Secundario autem, & indirecte prodest ei pro quo aliquis facit illud quod est indulgentia causa : quod quandoque contingere potest, quandoque autem non potest, secundum diversam indulgentie formam. Si enim sit talis indulgentie forma : *Quicumque facit hoc, vel illud, habebit tantum de indulgentia* : ille qui hoc facit, non potest fructum indulgentie in alium transferre : quia eius non est applicare ad aliquid intentionem Ecclesie, per quam communicantur communia suffragia, ex quibus indulgentie valent, ut jam supra dictum est (quæst. xxvii. art. 3. ad 2.) Si autem indulgentia sub hac forma fiat : *Quicumque fecerit hoc, vel illud, pro peccatis ejus, vel quicumque alius ei adjunxerit, in purgatorio detentur, tantum de indulgentia habebit* : talis indulgentia non solum vivo, sed etiam mortuo proderit. Non enim est aliqua ratio quare Ecclesia transferre possit communia merita, quibus indulgentia inveniuntur, in vivos, & non in mortuos. Nec tamen sequitur quod prælati Ecclesie possint pro suo arbitrio animas à purgatorio liberare : quia ad hoc ut indulgentie valeant, requiritur causa convenientis indulgentias faciendi, ut supra dictum est (quæst. xxvii. art. 3.) (a)

ARTICULUS XL. 310

Utrum cultus exequiarum defunctis proficiat.

Ad undecimum sic proceditur. Videtur quod cultus exequiarum defunctis proficiat. Damascenus enim in serm. de dormientibus (à med.) inducit verba Athanasii sic dicentis : *Licet in aere sit qui in pietate consummatum est, depositus fuerit, ne remans oleum, & ceras, Deum invocans, in sepulcro ejus accendere : accepta enim ista sunt Deo, & multam ab eo recipientia retributionem.* Sed hujusmodi pertinent ad cultum exequiarum. Ergo cultus exequiarum prodest defunctis.

2. Præterea. Sicut Augustinus dicit in Lib. I. de civit. Dei (cap. xiiii. à princ.) *aniquorum iustorum funera officiosa pietate curata sunt,*

(a) Multa addit Nicolaus, in textu, ut proderet ex usu Ecclesie sic applicantis, indulgentias prodesse mortuis per modum solutionis, vel suffragii.

& exequie celebrata, & sepulcra provisa, ipsique dum viverent, de sepeliendis, vel etiam transferendis suis corporibus filiis mandaverunt. Sed hoc non fecerunt, nisi sepulcra, & hujusmodi aliquid mortuis conferunt. Ergo hujusmodi aliquid proficiat defunctis.

3. Præterea. Nullus facit elemosinam circa aliquem, nisi ei proficiat. Sed sepelire mortuos computatur inter opera elemosinarum : unde & Augustinus dicit in I. Lib. de civit. Dei (loc. cit.) *Tobias sepeliendo mortuos apud Deum promeruisse teste Angelo commendatur.* Ergo hujusmodi sepultura cultus mortuis prodest.

4. Præterea. Inconveniens est dicere, quod frustreretur devotio fidelium. Sed aliqui ex devotione se in locis aliquibus religiosi sepeliri disponunt. Ergo sepultura cultus prodest defunctis.

5. Præterea. Deus prior est ad miserendum quam ad condemnandum. Sed aliquibus nocet in locis sacris sepultura, si indigni sunt : unde dicit Gregorius (Lib. IV. Dialog. cap. I.) *Quos peccata gravia depriment, ad majorem damnationis cumulum potius quam ad solutionem eorum corpora in Ecclesia ponuntur.* Ergo multo amplius dicendum est quod sepultura cultus prodest bonis.

Sed contra est quod Augustinus dicit in Libro de cura pro mortuis agenda (cap. ult. circ. med.) *Corpori humano quicquid intenditur, non est præsidium salutis, sed humanitatis officium.*

Præterea. Augustinus dicit in eodem Libro (cap. i. ad fin. & Lib. I. de civ. Dei cap. xxi. à med.) *Curatio funeris, conditio sepulture, pompa exequiarum, magis sunt vivorum solatia quam subsidia defunctorum.*

Præterea. Dominus dicit Matth. x. 28. (& Luc. xii. 4.) *Nolite timere eos qui corpus occidunt, & post hoc non habent amplius quid faciant.* Sed post mortem sanctorum corpora possunt à sepultura prohiberi, sicut in ecclesiastica historia (Euseb. Lib. V. cap. 1. ad fin.) legitur esse factum de quibusdam Martyribus Lugduni Gallie. Ergo non nocet defunctis, si eorum corpora inhumata remaneant. Ergo nec cultus sepulture prodest.

Respondens dicendum, quod sepultura adinventæ est & propter vivos, & propter mortuos. Propter vivos quidem, ne eorum oculi ex turpitudine cadaverum offendantur, & corpora factoribus inficiantur ; & hoc quantum ad corpus : sed spiritualiter etiam prodest vivis, in quantum per hoc adstruitur resurrectionis fides. Sed mortuis prodest ad hoc quod insipientes sepulcra memoriam retinent defunctorum, & pro defunctis orant : unde & monumentum à memoria nomen accepit : di-

dicetur enim monumentum, quasi monens memorem, ut dicit Augustinus in lib. de Civit. Dei, & in libro de Cura pro mortuis agenda (cap. iv. in medio.) Paganorum tamen error fuit quod ad hoc sepultura mortuo proficit ut ejus anima quietem accipiat : non enim credebant, animam prius quietem posse accipere quam corpus sepulture daretur : quod omnino ridiculum est, & absurdum. Sed quod ulterius sepultura in loco sacro mortuo prodest, non quidem est ex ipso opere operato, sed magis ex ipso opere operante ; dum scilicet vel ipse defunctus, vel alius corpus ejus tumulari in loco sacro disponens, patrocinio alicujus Sancti cum committit, cujus precibus per hoc credendum est adjuvari ; & etiam patrocinio eorum qui loco sacro deserunt, qui pro tumulari apud se frequentius, & specialius orant. Sed illa quæ ad ornatum sepulture adhibentur, proficiunt quidem vivis, in quantum sunt vivorum solatia ; sed possunt etiam defunctis prodesse, non quidem per se, sed per accidens, in quantum scilicet per hujusmodi homines excitantur ad compatiendum, & per consequens ad orandum ; vel in quantum ex sumptibus sepulture, vel pauperes fructum capiunt, vel Ecclesia decoratur : sic enim sepultura inter ceteras elemosinas computatur.

Ad primum ergo dicendum, quod oleum, & cera ad sepulcrum defunctorum perlata per accidens defuncto proficiunt, vel in quantum Ecclesie offeruntur, sive pauperibus dantur, vel in quantum hujusmodi in Dei reverentiam sunt. Unde & verbis præmissis subiungitur : *Oleum enim, & cera holocaustum sunt.*

Ad secundum dicendum, quod ideo Sancti Patres de suis corporibus tumulandis curaverunt, ut ostenderent corpora mortuorum ad Dei providentiam pertinere ; non quod mortuis corporibus aliquid sensus inest, sed propter fidem resurrectionis adstruendam, ut patet per Augustinum in I. de Civit. Dei (cap. xiiii. circ. med.) Unde etiam voluerunt in terra promissionis sepeliri, ubi credebant Christum nasciturum ; & mortuorum, cujus resurrectio nostræ resurrectionis est causa.

Ad tertium dicendum, quod quia caro est pars nature hominis, naturaliter homo ad carnem suam afficitur, secundum illud Ephes. v. 29. *Nemo carnem suam unquam odio habuit.* Unde secundum istum naturalem affectum inest viventi quadam sollicitudo, quid etiam post ejus mortem de corpore sit futurum ; doleretque, si aliquid indignum suo corpori evenire presertiret. Et ideo illi qui hominem diligunt, ex hoc quod affectu ejus quem diligunt conformantur, circa ejus carnem curam humanitatis impendunt. Ut enim dicit Augustinus in I. de Civit. Dei : (loc. cit.) *Si paterna vestis, S. Th. Op. Tom. VI.*

Et amulius, ac si quid hujusmodi tanto carius est posteris, quanto erga parentes major exiit affectus, nihil modo ipsa spernenda sunt corpora, que utique multo familiarius, atque conjunctius quam quilibet indumenta gestamus. Unde & in quantum affectui hominis satisfacit sepelens ejus corpus, cum ipse in hoc sibi satisfacere non possit, elemosinam ei facere dicitur.

Ad quartum dicendum, quod fidelium devotio, ut Augustinus dicit in lib. de Cura pro mortuis agenda (cap. iv.) suis caris in locis sacris providens sepulcrum, in hoc non frustratur, quod defunctum suum suffragio Sanctorum committit, ut dictum est (in corp. artic.) *ut multumque ad hoc non ad quintum dicendum, quod sepultura in loco sacro impio defuncto non nocet, nisi quatenus hanc sepulturam sibi indignam propter humanam gloriam procuravit.*

ARTICULUS XII. 311

Utrum suffragia que fiunt pro uno defuncto, multiplicis illi proficiant pro quo fiunt, magis quam aliis.

Ad duodecimum sic proceditur. Videtur quod suffragia que fiunt pro uno defuncto, non magis proficiant ei pro quo fiunt, quam aliis. Lumen enim spirituale magis est communicabile quam corporale lumen. Sed lumen corporale, scilicet candele, quamvis accendatur pro uno tantum, æqualiter tamen omnibus prodest qui simul commorantur, quamvis pro eis candela non accendatur. Ergo cum suffragia sint quedam spiritalia lumina, quamvis pro uno specialiter fiant, non magis valent ei quam aliis existentibus in purgatorio.

Præterea. Sicut in littera dicitur (IV. dist. xlv.) secundum hoc suffragia mortuis prodest, quia dum viverent, sic, sibi ut postea possent prodesse meruerunt. Sed aliqui magis meruerunt ut suffragia sibi prodesse, quam illi pro quibus fiunt. Ergo eis magis prodest : alias eorum meritum frustraretur.

Præterea. Pro pauperibus non fiunt tot suffragia sicut pro divitibus. Si ergo suffragia facta pro aliquibus eis solum, vel magis quam aliis valent, pauperes essent peioris conditionis, quod est contra sententiam Domini Lucæ v. 20. *Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei.*

Sed contra. Justitia humana exemplatur à justitia divina. Sed justitia humana si aliquis debitum pro aliquo solvit, cum solum absolvit. Ergo cum ille qui suffragia facit, quodammodo sol-

vat debitum ejus pro quo facit, ei soli prodest.

Præterea. Sicut homo faciens suffragia quodammodo satisfacit pro mortuo, ita etiam interdum aliquis pro vivo satisfacere potest. Sed quando aliquis satisfacit pro vivo, satisfactio illa non computatur nisi illi pro quo facta est. Ergo & suffragia faciens ei soli prodest pro quo facit.

Respondeo dicendum, quod circa hoc fuit duplex opinio.

Quidam enim (ut præpositus) dixerunt, quod suffragia pro uno aliquo facta non magis profunt ei pro quo sunt, sed eis qui sunt magis digni: & ponebant exemplum de candelâ quæ accenditur pro aliquo divite, quæ non minus prodest eis qui cum ipso sunt, quam ipsi diviti: & forte magis, si habent oculos clariore: & etiam delectatione, quæ non magis prodest ei pro quo legitur, quam aliis qui simul cum eo audiunt, sed forte aliis magis, qui sunt sensu capaciores.

Et si eis obijceretur, quod secundum hoc ordinatio Ecclesiæ esset vana, quæ pro aliquibus specialiter orationes instituit, dicebant, quod hoc Ecclesia facit ad excitandam devotionem fidelium, qui prioribus sunt ad faciendam specialia suffragia, quam communia: & ferventius etiam pro suis propinquis orant quam pro extraneis.

Alii contra dixerunt, quod suffragia magis valent eis pro quibus sunt. Utraque autem opinio secundum aliquod veritatem habet. Valor enim suffragiorum pensari potest ex duobus. Valent enim uno modo ex virtute caritatis, quæ facit omnia bona communia: & secundum hoc magis valent ei qui magis caritate est plenus, quamvis pro eo specialiter non fiat: & sic valor suffragiorum attenditur magis secundum quamdam interiorem consolationem, secundum quod unus in caritate exiens de bonis alterius delectatur post mortem quantum ad diminutionem pænæ: post mortem enim non est locus acquirendi gratiam, vel augendi; ad quod nobis in vita valent opera aliorum ex virtute caritatis. Alio modo valent suffragia ex hoc quod per intentionem unius alteri applicentur: & sic satisfactio unius alteri computatur: & hoc modo non est dubium quin magis valent ei pro quo fiunt; immo ei soli valent. Satisfactio enim proprie ad remissionem pænæ ordinatur. Unde quantum ad remissionem pænæ precipue valet suffragium ei pro quo fit. Et secundum hoc secunda opinio plus habet de veritate quam prima.

Ad primum ergo dicendum, quod suffragia profunt per modum luminis, in quantum a mortuis acceptantur, & ex hoc quamdam

(a) *Al. pro uno.* (b) *Al. juvare.*

consolationem accipiunt: & tanto major est, quanto majori caritate sunt præditi. Sed in quantum suffragia sunt quantum satisfactio per intentionem facientis translata in alterum, non sunt similia luminis, sed magis solutioni alticujus debiti. Non autem est necesse ut si debitum pro uno solvitur, ex hoc & debitum alterum solvatur: omnia boni: & sic videtur. Ad secundum dicendum, quod istud meritum est conditionale: hoc enim modo sibi meruerunt quod sibi prodesse, si pro eis fierent: quod nihil aliud fuit quam facere se habiles ad recipiendum. Unde patet quod non directe meruerunt illud juvamen suffragiorum; sed per merita præcedentia se habilitaverunt ut fructum suffragiorum susciperent. Et ideo non sequitur quod meritum eorum frustreretur.

Ad tertium dicendum, quod nihil prohibet, divites quantum ad aliquod esse melioris conditionis quam pauperes, sicut quantum ad expiationem pænæ; sed hoc quasi nihil est comparatum possessioni Regni Celorum, in qua pauperes melioris conditionis esse ostenduntur per auctoritatem inductam.

ARTICULUS XII. 312

Utrum suffragia facta pro multis tantumdem valeant singulis, ac si specialiter pro uno.

Respondeo dicendum, quod hoc videtur esse verum, si specialiter pro uno.

AD decimum tertium sic proceditur. Videtur quod suffragia facta pro multis tantumdem valeant singulis ac si pro unoquoque specialiter fierent. Videmus enim quod ex lectione quæ (a) uni legitur, nihil deperit, si simul & aliis legatur. Ergo & eadem ratio nihil deperit ei pro quo fit suffragium, si aliquis ei connumeretur: & ita si pro pluribus fiat, tantum valet singulis ac si pro unoquoque singulariter fieret.

Præterea. Secundum communem usum Ecclesiæ videmus quod cum Missa pro aliquo defuncto dicitur, simul etiam illæ orationes adjuvantur pro aliis defunctis. Hoc autem non feret, si ex hoc defunctus pro quo Missa dicitur, aliquod detrimentum reportaret. Ergo idem quod prius.

Præterea. Suffragia precipue orationum inveniuntur divine virtuti. Sed apud Deum sicut non differt (b) juvari per multos, vel paucos, ita non differt juvare multos, vel paucos. Ergo quantum juvaretur unus ex una oratione, si pro eo tantum fieret, tantum juvabuntur singuli multorum, si eadem oratio pro multis fiat.

Sed contra. Melius est plures juvare quam unum. Si ergo suffragium pro multis

(a) *Al. pro uno.* (b) *Al. juvare.*

ARTICULUS XIV. 313

Utrum tantum valeant suffragia communia illis pro quibus specialia non fiunt, quantum illis pro quibus fiunt, valent specialia, & communia simul.

AD decimum quartum sic proceditur. Videtur quod tantum valeant communia suffragia illis pro quibus specialia non fiunt, quantum illis pro quibus fiunt, valent specialia & communia simul. Unicuique enim secundum propria merita reddetur in futuro. Sed ille pro quo non fiunt suffragia, meruit ut tantum juvaretur post mortem, quantum ille pro quo fiunt specialia. Ergo tantum juvabitur per communia, quantum ille per specialia, & communia.

Præterea. In Ecclesiæ suffragia præcipuum est Eucharistia. Sed Eucharistia, cum contineat totum Christum, habet quodammodo efficaciam infinitam. Ergo una oblatio Eucharistie, quæ communiter pro omnibus fit, valet ad plenam liberationem eorum qui sunt in purgatorio: & ita tantum jubant communia suffragia sola, quantum juvant specialia, & communia simul.

Sed contra est quod duo bona uno sunt magis eligenda. Ergo suffragia specialia, & communia magis profunt ei pro quo fiunt, quam communia tantum.

Respondeo dicendum, quod hujus questionis solutio dependet ex solutione duodecime questionis. Si enim suffragia pro uno specialiter facta indifferenter omnibus valent, tunc omnia suffragia sunt communia: & ideo tantum juvabitur ille pro quo non fiunt specialia, quantum ille pro quo fiunt, si sit equaliter dignus. Si autem suffragia pro aliquo facta non indifferenter omnibus profunt, sed eis maxime pro quibus fiunt, tunc non est dubium quod communia suffragia, & specialia simul, plus valent alicui, quam communia tantum. Et ideo etiam Magister duas opiniones in littera tangit (IV. dist. XLV.) Unam, dum dicit, quod equaliter profunt diviti communia, & specialia, & pauperi communia tantum: quævis enim ex pluribus juvatur unus quam alter, non tamen plus juvatur. Aliam autem tangit, cum dicit, quod ille pro quo fiunt specialia, consequitur velociorem abolitionem, sed non pleniorum, quia uterque ad omni pœna liberabitur finaliter.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut ex dictis patet (art. 12. huj. quæst. ad 2.) juvamen suffragiorum non cadit directe sub merito, & simpliciter, sed quasi sub conditione. Et ideo ratio non sequitur.

Ad secundum dicendum, quod quamvis virtus Christi, qui continetur sub sacramento Eucharistie, sit infinita, & ta-

factum valet singulis tantum ac si pro uno tantum fieret, videtur quod Ecclesia non debuit inchoare ut pro aliquo fieret singulariter Missa, vel oratio, sed quod semper diceretur pro omnibus fidelibus defunctis: quod patet esse falsum.

Præterea. Suffragium habet finitam efficaciam. Ergo distributum in multos minus prodest singulis, quam prodesse, si fieret pro uno tantum.

Respondeo dicendum, quod si valor suffragiorum consideretur, secundum quod valent ex virtute caritatis unicuique membra Ecclesiæ, suffragia pro multis facta tantum singulis profunt ac si pro uno tantum fierent: quia caritas non minuitur, si dividatur effectus ejus in multos, immo magis augetur: & similiter etiam gaudium quanto pluribus est commune, fit majus, ut dicit Augustinus VIII. Confess. (cap. 1v.) Et sic de uno bono facto non minus letantur multi in purgatorio quam unus. Si autem consideretur valor suffragiorum, in quantum sunt satisfactiones quædam per intentionem facientis translatae in mortuos, tunc magis valet suffragium alicui quod pro eo singulariter fit, quam quod fit pro eo communiter, & pro multis aliis: sic enim effectus suffragiorum dividitur ex divina justitia inter eos pro quibus suffragia fiunt. Unde patet quod hæc questio dependet ex prima: & ex hoc etiam patet quare institutum sit ut suffragia specialia in Ecclesiæ fiant.

Ad primum ergo dicendum, quod suffragia, ut sunt satisfactiones quædam, non profunt per modum actionis, sicut doctrina prodest: quæ, sicut & omnis alia actio, effectum habet secundum dispositionem recipientis: sed valent per modum solutionis debiti, ut dictum est (art. præc. ad 1.) Et ideo non est simile.

Ad secundum dicendum, quod quia suffragia pro uno facta aliquo modo etiam aliis profunt, ut ex dictis patet (art. 1. huj. quæst.) ideo cum pro uno Missa dicitur, non est inconveniens ut pro aliis etiam orationes fiant. Non enim ad hoc dicuntur aliæ orationes ut satisfactio unius suffragii determinetur ad alios principaliter, sed ut illis etiam oratio pro eis specialiter fusa proficiat.

Ad tertium dicendum, quod oratio consideratur & ex parte orantis, & ex parte ejus qui oratur: & ex utroque ejus effectus dependet. Et ideo quamvis divina virtuti non sit magis difficile abolvere multos quam unum, tamen hujusmodi orantis oratio non ita est satisfactoria pro multis sicut pro uno.

men determinatus est effectus ad quem illud sacramentum ordinatur. Unde non oportet quod per unum altaris sacrificium tota pena eorum qui sunt in purgatorio, expietur; sicut etiam nec per unum sacrificium quod aliquis offert, liberatur à tota satisfactioe debita pro peccatis: unde & quandoque plures Missæ in satisfactioem unius peccati iunguntur. Credibile tamen est quod per divinam misericordiam, si aliqui de specialibus suffragiis superstit his pro quibus sunt (ut si eis non indigeant) aliis dispenseretur pro quibus non sunt, si eis indigeant; ut patet per Damasceum in sermone de dormientibus (inter med. & fin.) sic dicentem: *Vere Deus tanquam iustus committitur impotenti possibilitatem; anquam sapiens defectum; commutacionem negotiabitur: quæ quidem negotiatio attenditur, si id quod deest uni, alteri suppleat.*

QUÆSTIO LXXII.

De oratione respectu Sanctorum qui sunt in patria,

in tres articulos divisa.

DEinde considerandum est de oratione respectu Sanctorum qui sunt in patria: & circa hoc queruntur tria.

Primo, utrum Sancti orationes nostras cognoscant.

Secundo, utrum eos interpellare debeamus ad orandum pro nobis.

Tertio, utrum orationes eorum pro nobis fuisse semper exaudiantur.

ARTICULUS I.

Utrum Sancti orationes nostras cognoscant.

S. Thom. IV. dist. XLV. quæst. 111. art. 1. & seq.

AD primum sic proceditur. Videtur quod Sancti orationes nostras non cognoscant. *Isai. LXIII. 16. Tu pater noster es, & Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos:* Glossa (interl.) dicit, quod „mortui Sancti nesciunt, quid agant vivi, etiam eorum filii.“ & sumitur ab Augustino in lib. de Cura pro mortuis agenda (cap. XLII.) ubi hanc auctoritatem inducit: & sunt hæc verba Augustini ibidem: *Si tanti Patriarche quid erga populum ex his procreatum ageretur, ignoraverunt, quomodo mortui vivorum rebus, atque actibus cognoscendis, adiuvandi que miserentur?* Ergo Sancti orationes nostras cognoscere non possunt.

Præterea. IV. Reg. XXII. 20. dicitur ad Josiam Regem: *Idcirco, scilicet quod flevis-*

ti coram me, colligam te ad patres tuos. ut non videant oculi tui mala omnia que sum inducturus super locum istum. Sed in hoc nullo modo per mortem Josie subventum fuisset, si post mortem quid genti suæ eveniret, cognosceret. Ergo Sancti mortui actus nostros non cognoscunt; & ita non intelligunt nostras orationes.

3. Præterea. Quanto aliquis est in caritate perfectior, tanto magis propinquus in periculis subvenit. Sed Sancti in carne viventes proximis, & maxime sibi conjunctis in periculis consulunt, & manifeste auxiliantur. Cum ergo post mortem sint multo majoris caritatis, si facta nostra cognoscerent, multo amplius suis caris, & conjunctis consulere, & auxiliarentur in necessitatibus: quod facere non videntur. Ergo non videntur quod actus nostros, & orationes nostras cognoscant.

4. Præterea. Sicut Sancti post mortem vident Verbum, ita & Angeli, de quibus dicitur *Matth. XVIII. 10. Angeli eorum semper vident faciem Patris mei.* Sed Angeli Verbum videntes non propter hoc omnia cognoscunt; cum à nescientia minores à superioribus purgantur ut patet per Dionysium in VII. cap. Cælest. Hierarch. (à med. & cap. VI. Eccles. Hierarch. sub fin.) Ergo nec Sancti, quamvis Verbum videant, in eo nostras orationes cognoscunt; & alia quæ circa nos aguntur.

5. Præterea. Solus Deus inspector est cordium. Sed oratio præcipue in corde consistit. Ergo solius Dei est orationes cognoscere. Non ergo Sancti nostras orationes cognoscunt.

Sed contra. Super illud *Job XIV. Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles, non intelliget,* dicit Gregorius XII. lib. Moral. (cap. XIV. à princ.) „Hoc de animabus sanctis, sentiendum non est, quia quæ intus omnium, potentis Dei claritatem vident, nullo modo credendum est quod sit foris aliquid quod ignorent.“ Ergo ipsi orationes nostras cognoscunt.

Præterea. Gregorius in II. Dialog. (cap. XXXV. à med.) dicit: *Anima videmur Creatorum angusta est omnis creatura: quantumlibet enim parum de luce Creatoris aspexerit, breve fit ei omne quod creatum est.* Sed hoc maxime impedire videtur quod animæ Sanctorum orationes, & alia quæ circa nos aguntur, cognoscant, quia à nobis distant. Cum ergo distantia non impediat illa, ut ex prædicta auctoritate patet: videtur quod animæ Sanctorum cognoscant orationes nostras, & ea quæ hic aguntur.

Præterea. Si ea quæ circa nos aguntur, non cognoscerent, nec pro nobis orarent, quia defectus nostros ignorarent. Sed hic est error Vigilantii, ut Hieronymus dicit in epist.

epistola contra eum (inter princ. & med.) Ergo Sancti ea quæ circa nos aguntur, cognoscunt.

Respondeo dicendum, quod divina essentia est sufficiens medium cognoscendi omnia: quod patet ex hoc quod Deus videndo suam essentiam omnia intueatur. Non tamen sequitur quod quicumque essentiam Dei vident, omnia cognoscant, sed solum qui essentiam Dei comprehendunt; sicut nec in principio aliquo cognito consequens est omnia cognosci quæ ex principio consequuntur, nisi tota virtus principii comprehendatur. Unde cum animæ Sanctorum divinam essentiam non comprehendant, non est consequens ut omnia cognoscant quæ per essentiam divinam cognosci possunt. Unde etiam de quibusdam inferioribus Angelis à superioribus edocetur, quamvis omnes essentiam divinam videant. Sed unusquisque beatus tantum de aliis rebus necessarium est ut in essentia divina videat quantum perfectio suæ beatitudinis requirit. Hoc enim ad perfectionem beatitudinis requiritur ut homo habeat quicquid vult, nec aliquid inordinate velit. Hoc autem recta voluntate quilibet vult ut ea quæ ad ipsum pertinent, cognoscat. Unde cum nulla rectitudo Sanctis desit, volunt cognoscere ea quæ ad ipsos pertinent: & ideo oportet quod illa in Verbo cognoscant. Hoc autem ad eorum gloriam pertinet quod auxilium indigentibus præstent ad salutem: sic enim Dei cooperatores efficiuntur, quo nihil est divinius, ut ait Dionysius I. cap. Cælest. Hierar. (in med.) Unde patet quod Sancti habent cognitionem eorum quæ ad hoc requiruntur. Et sic manifestum est quod in Verbo cognoscunt vota, & devotiones, & orationes hominum qui ad eorum auxilium confugiunt.

Ad primum ergo dicendum, quod verbum Augustini intelligendum est de cognitione naturalium animarum separatarum: quæ quidem cognitio in sanctis viris non est obtenebrata, sicut est in peccatoribus: non autem loquitur de cognitione quæ est in Verbo, quam constat Abraham eo tempore quo hæc dicta sunt per Isaiam, non habuisse; cum ante Christi passionem nullus ad visionem Dei pervenerit.

Ad secundum dicendum, quod Sancti, licet post hæc vitam cognoscant ea quæ hic geruntur, non tamen credendum est quod afficiantur doloribus, cognitis adversitatibus eorum quos in hoc sæculo dilexerunt: ita enim repleti sunt gaudio beatitudinis quod dolor in eis locum non invenit. Unde si cognoscant eorum infortunata post mortem, nihilominus dolori eorum consulunt, si ante ejusmodi infortunia de hoc sæculo subtrahantur.

Sed forte animæ non glorificatæ dolorem aliquem sentient, si incommoda carorum suorum perciperent. Et quia anima Josie non ita

itim glorificata fuit à corpore egressa, quantum ad hoc ex hac ratione Augustinus (lib. de Cura pro mortis gerenda, cap. XLII. XI. & XV.) concludere nititur, quod animæ mortuorum cognitionem non habeant de factis viventium.

Ad tertium dicendum, quod animæ Sanctorum habent voluntatem plenarie conformem divine voluntati etiam in volito. Et ideo quamvis affectum caritatis ad proximum retineant; non tamen eis aliter auxilium ferunt quem secundum divinam justitiam vident esse dispositum. Et tamen credendum est, quod multum proximos juvent, pro eis apud Deum intercedendo.

Ad quartum dicendum, quod quamvis videntes Verbum non sit necessarium in Verbo omnia videre; vident tamen ea quæ ad perfectionem suæ beatitudinis pertinent, ut dictum est (in corp. art.)

Ad quintum dicendum, quod cogitationes cordium solum Deus per seipsum movet; sed tamen alii cognoscunt, quatenus ei revelatur, vel per visionem Verbi, vel quocumque alio modo.

ARTICULUS II.

Utrum debeamus Sanctos interpellare ad orandum pro nobis.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod non debeamus Sanctos interpellare ad orandum pro nobis. Nullus enim amicus alicuius interpellat ad orandum pro se, nisi quatenus credit apud eos se facilius gratiam obtinere posse. Sed Deus est in infinitum magis misericors quolibet Sancto; & sic voluntas ejus facilius inclinatur ad nos exaudientium quam voluntas alicuius Sancti. Ergo videtur superfluum constituitur Sanctos, mediatores inter nos, & Deum, ut ipsi pro nobis intercedant.

2. Præterea. Si eos ad orandum pro nobis interpellare debeamus, hoc non est, nisi quia scimus eorum orationem Deo esse acceptam. Sed quanto aliquis est sanctior inter Sanctos, tanto ejus oratio est magis Deo accepta. Ergo semper deberemus superiores Sanctos pro nobis intercessores constituitur ad Deum, & nunquam minores.

3. Præterea. Christus, etiam secundum quod homo, dicitur *Sanctus Sanctorum*; & ei, secundum quod est homo, orare competit. Sed nunquam Christum ad orandum pro nobis interpellamus. Ergo nec alios Sanctos interpellare debemus.

4. Præterea. Quicumque rogatus ad aliquo pro eo intercedit, preces ipsius ei representat apud quem pro eo intercedit. Sed superfluum est ei representare aliquid cui omnia sunt presentia. Ergo superfluum est quod Sanctos